

blagemu škofu postavil dostojen spominek iz marmeljna, zato se z vljudno prošnjo obračam do vseh prijateljev in častiteljev ranjega škofa v škofiji kranjski, tržaško-koperski in goriški, pa tudi drugod biva-jočih, naj blagovolijo z doneski pripomoči do tega, da kmalu dobimo za cerkev in državo našo zaslužnega škofa vreden spominek.

Ko se bode po doneskih, ki jih bodem rad razglašal, videlo, da je naredba spominka gotova, bode se volil poseben odbor, ki bode to stvar v roke vzel, da se dostojno in kmalu reši. Toplo tedaj prosim dobrovoljnih doneskov!

Dozdaj so mi za spominek izročili ti-le gospodje: P. Herman Venedig 2 gld., Janez Klapčič, župnik v pokoji 2 gold., Jakob Aljaž, župnik na Dobravi 1 gold., R. Frank, župnik v Tržiču 1 gold., Jurij Krašovic, župnik v Šmartnem 2 gold., Matija Zarnik, kaplan v Šmartnem 1 gold., Franc Tavčar, kaplan pri sv. Joštu 1 gold., Franjo Kregar, kaplan v Kranji 1 gold., Jan. Grčar, kaplan v Kranji 1 gold., Tomaž Šlibar, župnik v Dupljah 1 gold., Alojzi Simec, posestnik v Tržiču 50 kr., Franc Bohinc, župnik v Križah 1 gold., dr. Jan. Bleiweis v Ljubljani 5 gold. in 5 gold. dodaja tudi podpisani

Anton Zarnik, župnik v Naklem
(Naklas, Post Krainburg.)

Ozir po svetu.

Popotovanje po Bosni.

Iz Zagreba v Sarajevo.

(Dalje.)

Iz Bušovače pelje cesta 2 uri po nizkem gozdu, v katerem ni prebivalcev in tudi polja ne. Tu je bilo uže od nekdanj zavetje bosanskih roparjev, zato se pa tudi večkrat opazi, kako avstrijski vojniki na konjih in pešci v tem kraju stražijo ter se na vsaki četrte ure sreča patrola. Še le, ko se pride do male vasi Jehovac, katera ima le nekoliko hiš, odpre se zopet krasna in rodovitna dolina, katera se razteguje do Kiseljaka. Pol ure pred Kiseljakom leži mala vas „Foynica džubrija“. V tej okolici je veliko rudnin, posebno zlata, srebra, bakra, svinca in žvepla, in pripoveduje se, da se v rudah dobí do 25% srebra in 40% bakra. Od tukaj počenši odpre se lepo polje med visokimi bregovi, nad katerimi stoji malo mesto Kiseljak (turški Ekši-su, kar naznačuje „kislo vodo“). V tem kotlu steka se voda Tojnica v Lepenico, in krasno bilo bi tukaj polje z vrtovi, ko bi bilo za to sposobnih ljudi. Tukaj izvira glasovita kislá voda, katera je tudi na Štajarskem znana pod imenom „Johannisbrunnen“. Vir kisle vode nahaja se kakih pet minut za hišami, nekoliko obzidan in pokrit z deskami, tako, da je vsakemu mogoče piti vodo iz njega. Pokušal sem jo tudi jaz in priznati moram, da ni nič slabēja memo kisle vode v Rogatcu na Štajarskem. Ko bi se ta studenec uredil, veliko bi se lahko te vode prodalo po svetu, in prišlo bi tudi veliko več tujcev tje, kakor pa dozdaj, ko jih le malo prihaja zdraviti se iz Dalmacije in Srbije. Okolica je krasna in romantična in lahko bi se na lepem polji pridelalo vse, kar bi gosti zahtevati mogli. Nekoliko korakov od izvira kisle vode zidana je lepa visoka hiša, najlepša, kar sem jih v Bosni videl. To hišo zidal je uže pred več leti neki Srb, kateri jo je pa zdaj prodal rabinarju iz Sarajeva za 20.000 gold. Hiša zidana je po sistemu italijanskem in pokrita s korci (žlebovi). V tej hiši, kjer je bilo nekoliko Dalmatincev, kateri so se zdravili, prenočil sem tudi jaz,

ker drugod nisem mogel dobiti stanovanja. Posebno okusen kruh pečejo tukaj, ki je napravljen s kislo vodo; drugo jelo bilo je pa slabo in tako tudi pijača.

Drugo jutro, ob 5. uri zapustivši Kiseljak, sem se vozil tri ure na podnožji planine „Kobilna glava“ poleg reke „Lepenica“. Cesta pelje po malih bregovih, kateri so poraščeni z grmovjem. Večkrat opazi se kaka turška pletena hiša, v kateri čepí turčin, ter kuha kavo popotnikom. Vožnja je vedno enaka brez premene po malih bregovih, dokler se ne pride do mesta, katero navadno zovejo „Blažuj“ od cerkve sv. Blaža. To je bilo nekdanje glavno mesto katoliških škofov in kapitol sv. Petra, ter je bilo imenovano „Vrhbosna“. Danes je le samo nekoliko kamenja, katero spominja na nekdanjo plemenito in znamenito mesto. Na tem mestu se odpre tujcu prekrasen pogled na 4 dolge Sarajevsko polje in krasno lego Sarajeva — najlepšega mesta vse „Bosne ponosne“. (Dal. prih.)

Obraznave deželni zborov.

Deželni zbor Kranjski.

8. seja 5. dne julija.

Dovolile so se raznim občinam občinske priklade. Gledé nove ceste Idrija-Vrščevo sklenil je deželni zbor sledeče: 1) Cestnemu odboru v Idriji dovoli se za celi cestni okraj pobiranje 25% priklade na vse neposrednje davke strettjinsko priklado vred za leto 1881., 1882. in 1883. 2) Za to cesto od Idrije do Vrščevega, ki se mora takoj pričeti, dovoli se iz deželnega zaklada in sicer iz kredita odmerjenega za cestne stavbe deželni donesek 4000 gold. pod tem pogojem, da se tudi iz državne blagajnice naukaže znesek 8000 goldinarjev za to stavbo. 3) Z ozirom na to, da se bode 25% priklada, ki je deloma namenjena za to stavbo, še le koncem l. 1883. popolnoma nabrala, pooblastuje se deželni odbor, naukazati cestnemu odboru v Idriji v drugem letu, ko se bode cesta delala, in če bode treba, na račun 25% priklade brezobrestna predplačila iz kredita za cestne podpore.

Vsled poročila poslanca dr. Poklukarja sprejel se je sledeči predlog dotičnega odseka: Deželnemu odboru se nalaga: brez zamude potrebno vpeljati, da se s Koroško skupna ustanova ilirska za slepe razdeli tako, da pride vsaj polovica premoženja te ustanove v izključen užitek in gospodarstvo Kranjske; nad to pa priskrbeti tudi od ces. kr. ministerstva dovoljenja, da se dohodki našega dela te ustanove izjemno smejo obračati v podporo takih ubozih slepih, ki so izučeni zapustili dotični zavod, pa si nimajo s čim kupiti orodja in priprave za rokodelstva, s katerimi bi si mogli živež služiti.

Dalje je dr. Poklukar poročal o sirotinskih ustanovah in v imenu finančnega odseka stavil sledeče predloge: 1. Deželnemu odboru se nalaga, za naprej od dohodkov sirotinskega zaklada tri četrtine obračati v podporo domačih sirot približno v enacijah svojih za vsaki spol, — ter samo eno četrtino dohodkov nalagati v pomnoženje ustanovnega zaklada. 2. Deželni odbor naj skrbi za to, da se število prostorov za sirote deklice v tukajšnji Lichtenturnovi sirotišnici na stroške sirotinskega zaklada pomnoži, ob enem pa podpora sirot deklic na roke polagoma opusti. 3. Deželni odbor naj za to skrbi, da red usmiljenih sester v tukajšnji sirotišnici sedanjo letno plačo 100 gold. za vsaki prostor vsaj v razmeri s pomnoženjem ustanovskih prostorov primerno zniža. 4. Deželni odbor naj tudi obstoječi de-liški sirotišnici podobne naprave za dečke s tem podpira, da takemu zavodu pogojno zagotovi primerno šte-
*

vilo iz sirotinskega zaklada plačanih prostorov za sirote dečke. — Dr. Bleiweis kazaje na izvrstni vspeh Lichenturnove deklinške sirotišnice priporoča, naj se tudi ustanovitev sirotišnice za dečke kar najbolj mogoče podpira in v ta namen nasvetuje dodatek k navedenemu 4. odsekovemu predlogu, naj se takemu zavodu proti postavni varnosti dá primerno posojilo iz sirotinskega zaklada. — Poslanec Svetec podpira ta predlog, a vitez Vesteneck, dr. pl. Schrey in Deschmann se protivijo temu. Pri glasovanji obveljajo zato po večini liberalcev le odsekovi predlogi.

Dr. Schaffer nasvetuje v imenu finančnega odseka, naj se dva zmožna štipendista iz Kranjskega pošljeta na Dunaj v posebno šolo na obrtniškem muzeji za lesorezce in pletenje košev in za vrborejo ter v ta namen ustanovite dve štipendiji po 400 gld. ali 300 gold. Poslanec Klun nasvetuje, naj se tudi v povzdigo lončarije, ki je na Kranjskem zelo razširjena, pošlje en učenec na lončarsko šolo v Znojmu na deželne stroške. Poslanec dr. Vošnjak pa predlaga, naj deželni odbor prosi c. k. trgovinsko ministerstvo, da pošlje izvedenca na Kranjsko, kateri bi prehodil kraje, kjer so domače obrtnije in potem nasvetoval, kako bi se važneje obrtnije dale vspešno podpirati in razširiti.

Poslanec Dreo obljubi, da bode sam prevzel stroške za enega štipendista za lesorezje in pletenje košev. Potem vsi navedeni predlogi obveljajo, poslancu Dreou pa zbornica zahvalo izreče za njegovo podporo.

Na vrsto pride potem poročilo finančnega odseka, kako postopati, da bi se gimnazija v Kranji ohranila. Pri tej priči objavi gosp. c. k. deželni predsednik Winkler sklep presvitlega cesarja, po katerem gimnazija v Kranji ostane s pogojem, da občina skrbi za poslopje in kurjavo in za 4razredno gimnazijo daje po 1000 gld. na leto, dokler pa nima vseh štirih razredov, pa po 250 gold. za vsak razred. To objavo zbornica sprejme s trikratnimi „slava“-klici ter naroča deželnemu glavarju, zahvalo deželnega zbora Nj. veličanstvu telegrafično naznaniti.

Deželni glavar vitez Kaltenegger izroči zdaj predsedstvo dr. Bleiweisu, ki je deželnega glavarja namestnik, ker je sledeči predlog zadeval osebo deželnega glavarja. Potem pa vitez Vesteneck v imenu finančnega odseka nasvetuje, naj deželni zbor deželnemu glavarju vitezu Kalteneggerju z ozirom na njegove izvanredne zasluge zastran ustanovljenja in nabiranja zaklada v podporo rezervistom, kakor tudi za vspešno nadzorstvo pri primerni razdelitvi teh novcev izreče zahvalo dežele kranjske.

Ta predlog preveč strankarskega duhá je izbudil med vso narodno stranko občno nezadovoljnost. Poročati nam je toraj obširneje o tej točki. — Prvi, ki se je zoper ta predlog oglasil, bil je poslanec Svetec, kateri je tako-le govoril: „Kakor vidimo iz nasveta odborovega, so gospodje jako radodarni z „zahvalo kranjske dežele“. Res je, da kranjska dežela s hvaležnostjo nikdar ne zaostaja, kjer je ista na mestu, in vedno se je hvala dajala onemu, kateremu je pristovala. Poglejmo pa, za kaj se ravna v tem slučaju. Deželni odbor se je ustanovil kakor odbor za podporo rezervistom, ki so šli v Bosno; deželni zbor sam je dovolil znatno svoto v ta namen in začeli so se tudi po deželi nabirati darovi. Nabralo se je vsega skupaj 9800 gold.; od tega se je 8600 gold. razdelilo, 1200 gold. pa je ostalo. Gospôda, zdaj vas pa le vprašam: kako pride gosp. deželni glavar do tega, da bi za to žel „zahvalo dežele“, ko vendar z deželnim odborom vred ni storil družega, nego svojo dolžnost. Pri tako mali svoti vendar ni manipulacija prizadjala toliko truda, in če ga je, gotovo

imata deželni blagajnik, ki dan za dnevom šteje na sto in sto tisočev, ali pa deželni računovodja, ki računa vsako leto na milijone in milijone, mnogo več posla, in vendar nikdar ni prišlo nikomur na um, tema gospodoma zaradi njunih „zaslug“ izrekat „zahvalo dežele“, kajti blagajnik in računovodja izpolnujeta s tem načinom samo svojo dolžnost. Ako bi se imeli mi komu v imenu „dežele“ zahvaljevati, bi nam to bila lahka stvar, kajti med seboj imamo možá, kateri je to zahvalo res in v polni meri zaslužil, in to je gosp. dr. Janez Bleiweis. Njemu je dežela kranjska v resnici zahvalo dolžna. Dr. Bleiweis je svoje dni deloval na to, da se je odpravila najdenišnica, in tako je deželi prihranil vsako leto 60.000 gold. Ko je šlo za to, koliko bode državni zaklad doplačeval k zemljiščni odvezi, bil je zopet dr. Bleiweis, kateri je s svojo nepromenljivo doslednostjo stvar dognal tako, da dežela kranjska od države namesto prej nameravanih 150.000 gold. dobiva zdaj 175.000 gold. Gospôda, to hoče reči, da se ima kranjska dežela dr. Bleiweisu vsako leto zahvaliti za 85.000 gold., katere jej je on prihranil. A vendar mi ni znano, da bi se bila kdaj predlagala za dr. Bleiweisa kaka posebna zahvala. A vi uže pri tako nevažnem predmetu vihtite kadilnico želeči tam dajati zahvalo vse dežele, kjer je čisto nič treba ni. Meni se to početje zdi jako sumljivo, kajti mislim, da je vsa stvar le nekako s trte izvita, in da hočete vi deželnemu glavarju sè strankarskega stališča vtihotapiti zaupnico. Zatorej mi je tem odločnejše temu protiviti se, ker ne vidim nobenega povoda, čemu bi se zaradi take malenkosti izrekala gosp. deželnemu glavarju zahvala. Jaz zato predlagam, da se o tem predlogu preide na dnevni red.“ (Živahni „dobro“-klici na narodni strani.)

(Dal. prih.)

Pojasnilo.

V 159. listu „Slov. Naroda“ se v obravnavah deželnega zbora dne 10. julija t. l. med drugim poroča sledeče:

„Poslanec Robič toži, naj bi se pašniki preveč ne pogozdovali, ker s tem se godí kmetom živinorejcem škoda.“

Kdor te iz mojega dotičnega govora iztrgane vrstice bere, bode si mislil: no, to mora velik nasprotnik pogozdovanja obširnih goličav dežele naše biti!

Al temu nikakor ni tako. Meni to, da bi jaz pogozdovanju pašnikov nasprotoval, ni bilo nikoli v mislih, še manj sem pa jaz tako v deželnem zboru govoril. V svojem dotičnem govoru sem le pozornost sl. vlade obračal na to, da se c. kr. gozdarji preveč vtikajo v gospodarske zadeve s pašniki in planinami, posebno na Gorenjskem, in kedar na njih najdejo z gozdom zaraščene prostore ali pa stare šture posekanega lesa, take pašnike, dasiravno so v meri cesarja Jožefa in tudi v stalnem katastru nove mere kot pašniki in planine vpisane ter jih dotične občine kot take od nekdanj vživajo, smatrajo za gozdno zemljišče in zahtevajo, da se ima ž njimi ravnati po gozdni postavi. Na ta način se pa kmetovalcem živinorejcem gotovo živinska paša in pašna pravica krati, ker v mlade gozdne zasade živino na pašo goniti prepoveduje gozdna postava. Kmetje, posebno v zgornji dolini na Gorenjskem, ki poglavitno od živinoreje živé, pa brez pašnikov obstati ne morejo. Nasledki tacega ravnanja c. k. gozdarjev so pa ti, da, kedar na takih prostorih kak mlad les posekan, ali kako goličavo s štori posuto in ne zasajeno najdejo, dotično sosesko zarad uničevanja gozda politični gospóski zatožijo, namesti da bi jo ondi pohvalili, ker na svojih pašnikih in planinah tudi gozdno drevje

goji. S takimi zatožbami naklonijo občini pa dosti sitnosti in nepotrebnih stroškov.

Tako, na priliko, se je od strani c. k. gozdnih organov v novejšem času očitalo občini Gojzd (Wald) na Gorenjskem v zadevi vzhodnje lege (Ostlehne) v Belci, da vničuje ondi gozd, dasiravno občani zaradi neprilicne lege in pomanjkanja poti ondi še lesa nikoli sekali niso, in se je les ob času sekvestracije, ki jo je vlada ukazala, po lastniku tovarne Ruardove na Savi, ondi posekal. In dasiravno je ta lega pašnik, ne pa gozd, se je potem od c. k. politične oblasti v prepoved djala, ondi paša omejila, sekanje lesa in napravljanje nastelje prepovedalo, ter določilo, da se omenjeno zemljišče ima kot gozd gojiti in vprihodnje kot gozd vzdrževati. Nobena pritožba, tudi na najvišje mesto ni nič pomagala, in občino Gojzd je v omenjeni zadevi vrh tega še 30 gold. komisijskih stroškov prav po nepotrebem zadelo.

To je jedro mojega gori omenjenega govora, ki ima namen, občine varovati nepotrebne nadležnosti c. kr. gozdnih organov in pa nepotrebnih stroškov.

Luka Robič.

Deželni zbor štajarski.

Deželni zbor je — tako poroča „Slov. Gosp.“ — nagle smrti umrl dne 7. julija t. l. Zanimiva bila je 15. seja, ker so takrat slovenski poslanci zlasti gosp. dr. Radaj in gosp. Žolgar grajali, da je na vinorejski šoli v Mariboru vse nemško, učitelji in učni jezik. V 16. in 17. seji razgovarjali so se o silnih stroških za ljudske šole. Nemški konservativci (možje naše stranke) so zapustili zbornico, ker hočejo, naj so liberalci sami za vse odgovorni. Jednako storili so, ko je šlo za pokritje pomanjkljega celih 242.894 gold., kar so se vé tudi liberalci zakrivili s svojim pometanjem z denarji. Osamljeni liberalci so imeli 2 nasveta na razpolago. Letos so si liberalci s pomnoženimi dačami pomagali iz zadreg; dolga najeti si niso upali. V 18. seji so pokopali ribarsko postavo in v 19. seji je c. k. namestnik odgovoril na razne interpelacije večidel ugodno. Z borrim, malo zanimivim govorom je potem deželni glavar zbor sklenil.

Deželni zbor tirolski.

V tukajšnjem zboru je vrli poslanec Greuter tožil, kako so kmetje padli v mreže oderuhom, in je z ostro besedo šibal Auersperg-Lasserjevo ministerstvo, katero je vsled denarnega poloma (kraha) 80 milijonov gold. vrglo v žrelo judov, nasproti pa za siromašnega kmeta prav nič ni storilo.

Mnogovrstne novice.

* *Solnce o polnoči.* Vsako leto potuje mnogo Švedov, Finov, Amerikancev, Rusov, včasih tudi kaj Nemcev v Laponijo, da ondi 24. junija (dan sv. Janeza Krstnika) z gore Avasaksa, onstran Lukee (na Finskem) ogledujejo polnočno solnce. Al letos ga to noč niso videli, kajti nebo je bilo in ostalo oblačno. Zato se jih je veliko vrnilo nazaj. Al vsi tisti, ki so čakali 24 ur, so doživeli ogled solnca o polnoči drugo noč. Nek Anglež je v spomin te čudne prikazni z užigalnim steklom užgal v svoj klobuk luknjo s solničnimi žarki o polnoči. Prav po angleško!

* *Koliko stane ena sama tožba?* V celjskem okrožju sta se tožila dva kmeta zavoljo treh golobov, katere je eden izmed nju neupravičeno ubil in tako družemu škodo naredil. Človek, ki je to pravdo izgubil, ima

plačati 120 gold. sodbenih stroškov. Naj bi si to vsak pravdar za ušesa zapisal!

Naši dopisi.

Višegrad v Bosni 11. julija. — Predrage „Novice“ Naj vam tudi jaz iz južno-vzhodnjega kraja Bosne nekoliko poročam. Višegrad je malo mestice, katero ima lepo lego na podnožji Bekovačke, Borovačke, Okolistačne, Stražistančke in Starigradske gore blizu srbske meje, skozi katero modri reki Drinja in Ersava derete. Obe vodi ste za pijačo jako nezdravi, a vendar nam tukaj dobre vode ne manjka. Lepi od Sokolovića zidani most, ki je uže 300 let star, veže desni in levi breg Višegrada. Ostanki trupa vrlega Sokolovića leže na tukajšnjem turškem pokopališču. Na gori Bekovački so še razvaline nekdanjega grada, kjer je po tukajšnji pravljici Kraljevič Marko uječen bil; tudi stopinje se še v kamnu vtisnene vidijo, ko je on iz ječe ubegnil. Od Rimljanov napravljene vroče toplice, dobro uro od mesta oddaljene, so izvrstne, zdravilne, škoda le, da so tako zanemarjene. — Višegrad bi zaradi svoje prijazne lege in okolice jako lepo mestice bilo, ako bi ljudje kaj poslopja zidali, al Turčin je prelen. Prebivalci so večidel mahomedanci, drugi so Srbi in španjski židje, ki se z obrtnijo in trgovino pečajo. Vseh skupaj je blizu 2000. Vsak drug človek ima golžvo (krof); pravijo, da se od vode Drinje dobiva. Razen dveh džamij tukaj ni ne srbske ne katoliške cerkve. Katolikov ni nobenih razen uradnikov. — Življenje je jako drago; upam pa, da bode prihodnje leto bolje, ker so ljudje letos mnogo nasadili in vsejali; ako ne pride kaka elementarna nesreča, bo žetev izvrstna. Ječmen so uže o sv. Petru in Pavlu poželi. — Veliko se le-sem pripelje iz Srbije; ako bi ne bila colnina tako visoka, bi še viša bila dohodarina. Vino se tukaj po 60 do 80 krajc. oka (to je po naše star bokal) prodaja in je prav izvrstno srbsko; tudi pivo se dopeljuje, a to je slabo. — Goveja kuga, ki je uže nekoliko mesecev trajala, je ponehala in bode meja v kratkem zopet odprta. Ako bi se naši kranjski kmetje tukaj naselili, bi Višegrad kmalu vse drugače izgledal; med naseljenci pa so sedaj sami ogerski in poljski židje. — Vojakov imamo tukaj en pešpolk štev. 80 z godbo, ki nam vsak teden dvakrat prijetne ure napravlja. — Še nekaj. Cesta, ki se zdaj dela od Višegrada do Rogatca, bode taka, da jej ni para na Kranjskem. — Danes — srbski praznik sv. Petra in Pavla — vršila se je svečanost, ki jo tukaj uže Bog vé kedaj ni bilo; blagoslovljen je bil zvon, katerega so tukajšnji častniki in uradniki v Beču vlti dali. Zvon je majhen, a dober glas ima, ter je namenjen katoliški občini, katere pa dozda še ni tukaj. Zvon ima na eni strani c. kr. orla — na drugi strani pa napis: „der katholischen Gemeinde gewidmet von den Offizieren und Beamten der Višegrader Garnison“. Ker ni tukaj katoličanov, se je zvon oddal srbski občini, katera ta mesec začne novo cerkev zidati, za toliko časa, da se osnuje katoliška cerkev. — Včerajšno noč so venčali prostor, kjer se je danes svečanost vršila. Ob 7. uri zjutraj pričela se je maša in potem blagoslovljenje zvona; iz vseh krajev prišli so ljudje gledat in udeležiti se svečanosti. Ob 9. uri je bila svečanost pri kraju. Na to stopi vladni zastopnik na nalašč za to pripravljeni oder in v jedrnatem govoru izroči zvon občini s pogojem, da se, ako se bode kedaj katoliška cerkev zidala, zvon njej vrati, — drugič, da, kedar se bo zvonjenje rabilo, mora srbska občina zvoniti pustiti. Z veseljem je občina sprejela zvon, in gromoviti živio-klici na presvitlega cesarja razlegali so se po mestu. —

jen, izvolim si piva, ki je bilo prav izvrstno, in mojemu suhemu grlu jako po volji.

Oglejmo si zdaj malo to planinsko hišico, katero je dala sezidati družba Kapelskih hribolazcev, kar pové zlati napis nad durmi, ki se glasi: „Frischauf-Haus, erbaut vom Zweigvereine Eisenkappel des österreichischen Touristen-Club im Jahre 1818.“ Nevoljen, jako nevoljen postanem čitavši ta napis, a ne zato, ker je nemški — vsaj, če Nemec stavi poslopje, ima tudi pravico, po svoje si napraviti napis — ampak prevzela me je nevolja zato, ker v mnogih rečeh mi domačini še le potem kaj storimo, ko nam tujci tako rekoč s prstom ali celó z dejanjem pokažejo! Kedaj, mislil sem si, bo oživéla tudi med Slovenci enaka družba, katera bo stavila enaka poslopja po naših lepih planinah, da bi se ne vrivali nam povsod tujci. Pa — rad bi nekaj rekel, a bolje je, da molčim.

Poslopje stoji prav na primernem mestu in je krog in krog z remeljni ograjeno. Razdeljeno je v vežo, v kateri je železno ognjišče, in pa v dvoje sob, katerih manjša je spalnica za ženske, možkim pa so ležišča napravljena čez in čez pod podstrešjem na pričniah, nastlanih s senom, tako, da 20—25 popotnikov lahko prenoči. V veliki sobi stoji dolga miza z enako dolgim stolom na vsaki strani, katera ima tri miznice za razne reči: v eni so prtički in rjuhe, v drugi krožniki, žlice, noži in vilice, v srednji pa velika knjiga, v katero obiskovalci Grintovca svoja imena in druge opombe zapisujejo. Nad mizo visi velika svetilnica, na steni pa zrkalo in pravila te hišice v okviru. Kedor prvikrat stopi v to poslopje, plača 30 krajc. vstopnine, in če v njem prenoči, še 40 kr., ženska pa plača za prenočišče 70 krajc. Ker mi je Jože Polajner — tako je varuhu ime — dovolil spati v sobi za ženske, plačal sem okrogel forint, katerega sem mu prav rad stisnil v roko, kajti na postelji sem se dobro odpočil in naspal. Jože je jako postrežna duša. Marsikateri zapiše v veliko knjigo poleg svojega imena še očitno pohvalo hišnega varuha, katera mu tudi po vsi pravici gre.

Napravil mi je zarano zjutraj mlečno kavo, se vé s kozjim mlekom, katero mi je samo borih 15 soldov zaračunal. Pivo prodaja steklenico po 45 krajc., po čem pa vino, ne vem, ker ga nisem pil. Rad bi me bil spremljeval tudi na vrh Grintovca, al ker mu povem, da grem najrajši sam, ker bom nabiral živalic, ostane v hišici, čakajoč me na povratu.

Tačas, ko mi je kavo pripravljaj, otepal sem okoli pastirske kočé „lesjaka“ (*Aconitum Napellus*), katerega je tu, pa tudi doli v Suhadolnikovi dolini, vse plavo. Dobil sem na njem *Hypera palumbaria* in pa *Oreina liturata*.

Po zajutruku stopam polagoma po rebbru Grintovca preobračevaje tu in tam odjenljivo kamenje, pod katerim sem pobiral *Feronia Jurinei*, *Welensii*, *Ziegleri*, *unctulata*, razne rilčkarje in proti vrhu tudi enega *Cychnus Schmidtii*. Največ pa nabral sem polžkov, ki so bili: *Helix rupestris*, *Schmidtii*, *phalerata*, *leucozona* var. *ovirensis* in pa *Clausilia commutata*. Posebno lepo in bogato nabirko bi imel rastlinoljub ali botanik, ako bi v tem času se potrudil stopiti na Grintovec.

Ko so v nižini in po polji cvetlice uže pod koso padle, ali pa po večem uže odcvetele, se razcvetajo zdaj po Grintovcu razne, med njimi nekatere prav zanimive rastline v najlepši krasoti.

Pot na to lepo planino ni tako težaven, še manj pa nevaren, kakor si morebiti kedo domišlja. Od velike ceste do Suhadolnika je vožen, od tam v dolino pod Grintovec prav zložen gozden pot. Iz doline se vije naprej skozi lozo, potem pa med skalovjem dobra

stezica do planinske hišice; od ondod pa se začne prav križev pot proti vrhu, to je, od planinske kočé do temena Grintovca, zaznamovan ti je z rudečimi križci, ki so prav pogosto po večih kamnih namalani, kako ti je hoditi, da ne zaideš. Če ni kedo popolnoma slep ali preveč brljav, nikakor ne more pravega pota zgrešiti. Pred 14 dnevi ste bili dve ženski, mati in mlada hčerka, vrh Grintovca.

Prej ko se od tega velikana kamniških planin ločimo, pogledjmo še malo, kakošni so njegovi skladi. Če si ga mislimo od severa proti jugu navzdol prerezanega, videli bi v znožji, zlasti na desni strani pota v Suhadolnikovo dolino zeleni porfir ali diabas, vsi drugi nasadi nad njim pa so halinski.

In tako sklenem svoj popis s pesnikovimi besedami, ki pravi:

Na goro, na goro, na strme vrhé,

Me kliče, me miče, me vabi srcé.

Na Šenturški gori 21. julija.

S. Robič.

Mnogovrstne novice.

* V *Bosni in Hercegovini* je novo števljenje prebivalcev in živine dokončano. Našteli so 43 mest, 31 trgov, 5054 vasi, 189.662 hiš, 1 milijon in 153.440 prebivalcev (607.789 moških, 550.651 žensk), med temi je 496.761 pravoslavni, 448.613 mohamedancev, 209.391 katoliških kristijanov, 3426 judov in 249 drugovercev. Dalje našteli so 158.034 kónj, 413 mul, 2721 oslov, 761.302 goved, 775 bivolv, 839.983 ovac, 522.123 kóz, 430.354 svinj in 111.143 panjev bučel.

Obraznave deželni zborov.

Deželni zbor Kranjski.

8. seja 5. dne julija.

(Dalje.)

Dr. Poklukar se oglasi tako le: „Ta stvar je vsa provocirana, kajti zaupnice želi le ona stranka, kateri se menda dozdeva jako potrebna. Da se je ustanovila podporna zaloga za rezerviste, to je ukrenila še prejšnja národna večina deželnega zbora, in koliko je pri tem imela opraviti, dovolj kažejo akti. Izvanrednih „zaslug“ pa pri tem delu ni bilo nobenih; zaradi tega je zaupnica nepotrebna in jaz sem odločno proti njej. Ako jo votira današnja večina deželnega zbora, potem se tudi dobro vé, da ona ne zastopa večine „kranjske dežele“.

Poslanec Navratil podpira predlog Svetčev govori tako le: „Tudi jaz se odločno upiram, da bi se sprejel od odseka nasvetovani predlog. Ako bi se imela komu izreči zahvala, bi to bilo jedino le dr. Bleiweisu, kateremu je slovenski narod v istini mnogo hvaležnosti dolžan, narod, ki ga imenuje svojega očeta. Gospod deželni glavar, katerega uradniške sposobnosti nikakor nočem zanikavati, ni sam ustanovil teh zakladov, nego je to storil v družbi z deželnim odborom, in zatoj mu ne gre nobena posebna zahvala. Ako imamo komu zahvalo dajati, je gotovo to treba našemu presvetlemu cesarju, kateri nas neprestano obsiplje z darovi, — vladarju, kateri je zdaj vrle može poklical v ministerstvo, ki se z vspehom trudijo izpolnovati cesarjeve besede: „naredite mir med mojimi narodi!“ Hvalo bi nadalje imeli izreči sedanjemu ministerstvu, ki pošteno deluje na to, da bi v Avstriji zavlada mir in sporazumljenje; takisto smo dolžni svojo zahvalo izreči

tudi našemu gosp. c. k. deželnemu predsedniku, ki v smislu te spravljive vlade naši deželi dela na korist. Gospod deželni glavar naj mi z akti dokaže, da v istini ljubi od cesarja priznane Slovence, naj mi pokaže častna odlikovanja slovenskih občin, potem bode tudi jaz glasoval, da se mu izreče zahvala kranjske „dežele“.

Dr. Schaffer hvalisa deželnega glavarja spretnost in delavnost, in pravi, da se hoče glavarju le tako „v obče“ izreči zahvala.

Zdaj dr. Zarnik poprime besedo: „Gospoda, ako bi gosp. deželni glavar ne bil strankarsk mož, bi jaz ne imel ničesar zoper to, da bi se mu izrekla zahvala. Toda tukaj vam gre za strankarsko zahvalo, katero hočete dati svojemu vodji, a ne toliko deželnemu glavarju. Ko smo mi imeli večino v deželnem zboru, nam ni nikdar prišlo na um, izrekati dr. Bleiweisu zahvalo kranjske dežele, in sicer zaradi tega ne, ker smo takti in nismo hoteli predlagati zahvale možu, ki je strankar, kateri je naš vodja. Mi tudi nikdar nismo napravljali takih škandalov, kakor ste jih vi v tej slavni zbornici. Ozrimo se na čas, ko je dr. Bleiweis več kakor pol leta namestoval deželnega glavarja, katerega vse posle je tudi vseskozi vestno in temeljito opravljal. Tedaj je za to svoje službovanje imel dr. Bleiweis dobiti 1500 gold. nagrade. Nasvetovalo se pa je, naj se mu za mnogi trud dovoli 500 gold. In kaj je takrat rekel eden vaših vodij, katerega je nekdanj „Tagblatt“ imenoval „den markigen knorrigen Kromer“? Dejal je širokoustnež: „noch den Baronstitel soll er sich holen“; poleg tega ga je pa še drugače napadal zelo nesramno. Gospoda, to je bil škandal, katerega je učinil vaše stranke mož, in katerega poprej v deželnem zboru kranjskem nismo nikdar doživeli. Jaz deželnemu glavarju gotovo njegovih zaslug ne jemljem, a takti ni bilo od vas, predlagati njemu zahvalo, zato ne, ker je strankarsk mož.“

Poslanec Svetec: „Gosp. dr. Schafferju sem za njega izjavo zelo hvaležen. Jaz sem prej samo sumil, kar je zdaj dr. Schaffer sam na polna usta povedal, da namreč gospodje one stranke nočejo „deželne“ zahvale votirati gosp. deželnemu glavarju za njegovo oskrbovanje zaklada za rezerviste, nego da jim je namera to izvršiti kakor strankarsko demonstracijo. Zatorej mi je tem odločnejše protestirati proti vsakemu takošnemu priznanju.“

Dr. Schrey pravi, da je narodna stranka dosegla svoj namen v današnji debati ter vihtela kadilnico svojemu možu.

Dr. Vošnjak odgovori tako-le: „Meni se je zgolj čuditi, kako more stati v predlogu „den Dank des Landes Krain“. Ta večina vendar ne zastopa večine prebivalcev „kranjske“ dežele! S kakošnimi nelegalnimi sredstvi, s kakošnim vladnim pritiskom se je napravila današnja večina pri volitvah leta 1877., to je vsakemu znano. Ta večina nikakor ni zastopnica večine prebivalstva kranjske dežele, nego le večine v deželni tabli vpisanih velikih posestnikov in neke klike v mestih in trgih, katere kandidatje so z vladnim pritiskom prišli v zbor. Narodna stranka je pri verifikacijah teh volitev leta 1878. deželnega zbora nelegalnost dovolj jasno dokazala. Mi smo vlado prosili, naj razpusti ta zbor in naj se razpišejo nove volitve, potem se bode še le pokazalo, kdo ima pravo večino. Zaradi podkupa pri volitvi v sedanji zbor so se celo vršile sodnijske preiskave, a prejšnja vlada je napravila justico za hlapčevalko političnim namenom sedanje večine deželnega zbora.“

Poslanec Luckman trdi, da sta dr. Poklukar

in dr. Vošnjak v odseku glasovala za predlog, kar pa zdaj oba odločno zanikavata.

Dr. Poklukar mu odgovori, da je proti govoril in proti glasoval. Dr. Vošnjak pa odločno trdi, da je tudi on proti glasoval in pri tem še rekel: „Letos gospoda kaj radi dajejo „znamenja pridnosti“.

Poročevalec vitez Vesteneck po vsem tem poprime besedo in priznava istino, da je dr. Poklukar proti govoril in proti glasoval, a trdi, da dr. Vošnjaka ni bilo pri glasovanju. (Dr. Vošnjak zavrne govornika z besedami: To je laž!) Nadalje graja vitez Vesteneck poslanca Navratila, da je v debato vpletel osobo cesarjevo, kateri je ravno svoje zaupanje deželnemu glavarju izkazal s tem, da ga je zopet na to mesto poklical. Konečno omenja, da ni ustavoverna ni narodna stranka ne bode delali zgodovine kranjske za l. 1880., kajti prava zgodovina se dela sama, in ta bode ime Kalteneggerjevo z zlatimi črkami zapisala v svojo knjigo. (Viharno oporekanje narodnih poslancev.)

Predsednik dr. Bleiweis dá potem na glasovanje Svetčev predlog: „naj se o odsekovem predlogu prestopi na dnevni red“, ki je bil z 18 glasovi nemškutarjev zavržen. Zdaj vsi narodni poslanci zapusté zbornico, da ostanejo le nemškutarji, ki potem odsekov predlog sprejmo.

Na to pride deželni glavar vitez Kaltenegger v dvorano, prevzame zopet predsedstvo ter se za sklep zahvaluje z dostavkom, da votirana zahvala ne gre njemu samemu, temveč tudi deželnemu odboru.

Poslanec Potočnik poroča v imenu gospodarskega odseka o načrtu postave zastran obzemlja ljubljanskega močvirja, ki se potrdi. — Potrdita se dalje računska sklepa zemljiško-odveznega zaklada in normalno-šolskega zaklada za leto 1878. in 1879.

Občini Col se dovoli odpis 106 gold. 32 krajc. normalno-šolskega zastanka. Prošnja šolske občine cerkniške za podporo o šolski stavbi pa se zavrne. Potrdé se dalje računski sklepi bolnišnega, porodišnega, najdenišnega in norišnega zaklada, potem deželno kulturnega zaklada za leto 1878. in 1879. in konečno proračuna deželno-kulturnega zaklada za l. 1880. in 1881.

Deželni zbor štajarski.

Na vprašanje slovenskih poslancev zaradi slovenskega uradovanja je ces. namestnik odgovoril, da mu je od visokega ministerstva došel nalog izreči: da si bode vlada prizadevala z ozirom na potrebsčine kolikor mogoče vstrezati željam Slovencev, zato bode vlada porabila vsakošno priliko, da opazuje in presojuje dejanske potrebsčine slovenskega prebivalstva na Štajarskem ter da ne bode nikdar opuščala storiti, kar koristi države zahtevajo. Prav za prav so to gole besede, podobne onim, katere smo slišali uže takrat, ko je Schmerling, Lasser, Stremayr itd. ministroval — piše „Slov. Gosp.“ — vendar se čedalje bolj kaže, da so časi ministrov Lasser-Auersperg-Stremayr minoli. Treba je le, da se potem Slovenci povsod tudi ravnamo. Vlagajmo torej le slovenske vloge, a zahtevajmo tudi slovenskih odgovorov! Pravico imamo do tega. Nihče nam je krčiti ne sme.

Vkljub tehtnim ugovorom je obveljal predlog finančnega odseka, naj koncem letošnjega leta neha podkovska šola in se prodá šolsko poslopje z dotično opravo. Zagovornike tega predloga je vodila misel, da se s tem odlokom prihrani deželi mnogo stroškov, kovači pa, ki hočejo pravico podkovskega mojsterstva doseči, naj se, če so Nemci, podadó na Dunaj v podkovsko šolo, — če pa so Slovenci, naj gredó v pod-

kovsko šolo v Ljubljano se podkovstva učiti, da dobijo dotično diplomu.

Kako zelo že tudi liberalcem presedajo po njih leta 1869. za ljudske šole skovane postave, kaže v tukajšnjem zboru sprejeta resolucija, po kateri se deželni odbor nalaga, studije delati o tem, kako bi se po spremembi deželnih šolskih postav ali pa na administrativni poti velikim stroškom moglo v okom priti; o tej zadevi odbor prihodnjemu zboru nasvete stavi.

Deželni zbor tirolski.

Poslanec Greuter je svoj predlog o izboljšanju kmetijskega posestva med drugimi podprl s temi razlogi: Kmetije so se od leta 1870. do 1875. še za novih 297 milijonov gold. zadolžili. Prejšnji državni zbor ni za povzdigo kmetijstva skoro nič storil. Razkosovanje zemljišč, čedalje več krčem, pahišno kramarstvo: vse to razdeva kmetijstvo. Med kmeti je čedalje manj denarja. Hranilnice jim ne pomagajo, ker niso več šparovke, kar bi imele biti, ampak so špekulantinje, ki terjajo čedalje več obresti (činže).

Deželni zbor goriški.

Sedma (zadnja) seja 1. julija t. l. ob 3. uri popoldne. — Vsi poslanci nazoči, samo gosp. namestnik De Pretis ne. V imenu deželnega odbora stavi dr. Abram te le predloge: Deželni zbor se zahvaluje Nj. veličanstvu, vladi, državnima zbornicama in ces. namestniku za podporo naklonjeno naši deželi v hudih stiskah tega leta. — Potrdila se je garancija deželnega zaloge za predplače iz državnega zaloge v omenjenih stiskah. — Poslanec Jonko bere interpelacijo zadevajočo poprave na državni cesti v Soški dolini. — Poslanec Faganel je ponovil, pa potlej umaknil svoj v 5. seji podani predlog, da naj bi, kdor služi zunaj domače vasi, plačaval zaslužku primerno davščino v domačo občinsko denarnico. — Prošnje so bile mnoge uslišane, druge spet ne. Dovoljenih je med drugim 300 gold. za nek most na gorenjem Krasu. Cesta iz Medane v Mušo čez Preval bo skladovna. Za cesto od Želina do kranjske meje (na Cirkljanskem) je 1000 gold. dovoljenih; 1000 gold. za cesto v kobaridskem Kotu proti Breginju; 1000 gld. za cesto med sv. Lucijo in Kozariščem. — Cesta iz Zagraja skozi Rubije, Šavodnje, Štandrež v Gorico bo skladovna. Za cesto med Pevmo in Kojskem je dovoljenih 1500 gold. — Za most čez Idrijico je odločenih Šebreljski občini 300 gold. — Za poravnavo klanca med Mataúnom in Naklom je odmenil dež. zbor 2000, za cesto od Skopega skoz Dutovlje proti Občini 1000 gold. — Za starinski muzej v Ogleji za l. 1881. 150 gold. — Dvema uradnikoma je dovolil zbor vsakemu 100 gold. podpore; dvema praktikantoma pa adjutum povišal. — Za novi most čez mejno reko Idrijo pri Medeji (v Lahih) je dovoljenih (za ll. 1880. in 1881.) 5000 gold. — Rešena sta proračuna glavnega zaloge za uboge in deželnega zaloge za l. 1880. (poročata posl. Kocijančič in dr. Tonkli). Dalje je predlagal finančni odsek četvero sem spadajočih reči, in sicer, nekaj zastran načina, kako se ima pobirati davščina od vina in deželna užitnina; nekaj zastran bolnišničnih stroškov in dotičnega obračuna s tržaškim magistratom in slednjič to-le: „Pooblasti se deželni odbor, da izplača 1000 gld. letne podpore c. k. kmetijski družbi goriški le tedaj, ako se ona dogovori z njim zastran poprave poslopij na društveni kmetiji, katera služijo zdaj slovenskemu oddelku deželne kmetijske šole, tako, da bo poravnava ugajala deželnim

interesom“. Kar se tiče užitnine, oglasil se je prvi vladin zastopnik ter omenil, da naj bi se poravnalo razmerje med užitninskimi dokladami od vina in od piva po volji vladini. Poročevalec dr. Tonkli je zagovarjal odsekov predlog. O nadrobni razpravi se vname živahna debata zastran podpore 1000 gold, ki naj bi jo deželni odbor pogojno izplačal kmetijski družbi. Grof Coronini nasvetuje, naj bi se omenjeni znesek plačal brezpogojno; dr. Tonkli pa našteva vzroke, zakaj je pogoj v finančno-odsekovem predlogu na pravem mestu. Na zadnje je obveljal odsekov predlog. — Zoper znesek 13.000 gold., ki jih dežela plačuje za kmetijsko šolo, vstavljaj se je poslanec dr. Maurovič, češ, da kmetijska šola ni do sedaj praktično nič koristila, in trdi, da bi bilo bolje, da bi se učenci pošiljali se stipendiji na druge kmetijske šole. Proti temu govorijo poslanci Gasser, Dettori, Deparis, Pagliaruzzi in poročevalec dr. Tonkli. Potrjeni so vsi odsekovi predlogi in odobrena vsa finančna postava za l. 1880. po odsekovih nasvetih. Glavno strašilo letošnjega zborovanja ni strašilo letos nikogar; to je uravnava dolenje Soče, oziroma, povračilo 800.000 gold., za katero bi imela dežela prevzeti poročstvo. Vsa ta stvar je odložena za prihodnjo sesijo. Med tem naj deželni zbor studije dela in pripravlja, česar treba. — Proračun deželnega zaloge za leto 1871. se je potrdil brez posebnih ugovorov. Doklade dotične znašajo: na skupni znesek vseh neposrednih davkov 12⁰/₀, na vžitnino od vina in mesá 20⁰/₀, na žgane pijače 50⁰/₀; 1 gold. na vsak hektoliter nadrobno potočenega piva. Ponovljeni so tudi vsi tisti sklepi, ki so bili sprejeti o razpravi deželnega budžeta pro 1880. Sprejet je dalje predlog zastran eventualnega povišanja doklad k izravnim davkom z ozirom na vpeljavo novega zemljišnega davka. — Deželnemu odboru je naročeno, da napravi prošnjo do visoke vlade za odpust davka v vinskih krajih zavoljo tega, ker je preteklo zimo veliko trt pomrlo. Še neke druge malenkostne reči je zbor rešil in potem je glavar sklenil sejo in sejno dobilo s primernim kratkim ogovorom in z „evviva“- in „živio“-klici Nj. veličanstvu Francu Jožefu I.

Naši dopisi.

Z Dunaja. — Ker vidim, da je „Novicam vseč bila pesmica, katero sem jim poslal iz tukajšnjega zabavnega časnika „Cri-Cri“, pošiljam jim danes par zastavic, da ljubljanski ustavoverski nemčurji vidijo, kako njih brklarije sodijo pošteni Nemci. Pod naslovom „Libérale Schlagworte“ beremo to le:

Was nennen die Liberalen „Sprachenzwang?“
Wenn man dem Ungarn sein Eljen, dem Croaten und Slovenen sein Živio, dem Čechen sein Slava, dem Südtiroler sein Evviva missgönnt und die Monarchie nur dann für „gerettet“ erklärt, wenn alle Völker unisono und mit Begeisterung: „Vivat Herbst!“ und „Hoch Schmerling!“ rufen werden.

Was heisst „Boden der Verfassung?“

So heisst jenes kleine, aber ergiebige Stück politischer Schlaraffenerde, auf welchem bisher Minister-Portefeuilles, Verwaltungsraths-Stellen, eiserne Kronen, Eisenbahn-Concessionen und andere niedliche Spielzeuge wild wuchsen, daher es begreiflich erscheint, dass viele Verfassungstreue diesen fruchtbaren „Boden der Verfassung“, auf dem es bisher keine Missernte gab, nur ungern verlassen wollen.